

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Račun pri pošt. hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Telefon št. 30-69.

Leto XVI.

V Ljubljani, v soboto, dne 13. maja 1933.

Štev. 56.

Kako priti iz finančne krize

Velik referat ministra J. Mohoriča na diskusijskem večeru ljubljanskega trgovstva — Popolna soglasnost ljubljanskega trgovstva

Z ozirom na prihod posvetovalnega odbora za denarstvo v Ljubljano je priredilo ljubljansko združenje trgovcev v četrtek v Trgovskem domu diskusijski večer, da more ljubljansko trgovstvo povedati svoje mnenje, kako je mogoče najprej najti izhod iz krize in urediti naš plačilni promet s tujino.

Za osnovo diskusije sta služila dva velika in izčrpna referata, ki sta ju podala minister in gen. tajnik Zbornice Ivan Mohorič ter predsednik Zbornice Ivan Jelačin. Prvi je podal podroben pregled dogodkov, ki so povzročili sedanjo krizo ter njen vpliv na naše državno gospodarstvo. Nato pa je tudi podal pregled podanih predlogov, kako najti izhod iz krize. Predsednik Jelačin pa je v prvi vrsti poročal o rezultatu ankete, ki jo je priredila Zbornica in o praktičnih predlogih, ki so jih podali gospodarski strokovnjaki v Zagrebu za rešitev denarne krize.

Oba referata sta podala jasno in nazorno sliko o stanju našega denarništvu ter o težavah našega plačilnega prometa s tujino, obenem pa so poslušalci dobili tudi popolno jasnost glede predlogov, ki se predlagajo v svrhu rešitve sedanje krize.

Na podlagi tako izčrpnih referatov je bila tudi diskusija nad vse uspešna in vsestranska. Predvsem pa je diskusija dokazala, da je ljubljansko trgovstvo popolnoma soglasno, kako treba pričeti reševati krizo.

Seveda so se pri tem obravnavala tudi vprašanja, ki niso bila čisto v direktni zvezi z našo denarno krizo, ki pa po svojih učinkih sopovzročajo, da je ta kriza danes tako težka.

Ni se pa pokazala samo soglasnost trgovstva, temveč tudi njegova odločna volja, da nastopi složno in kot ena celota. Ta volja je bila poudarjena tako silno, da ne dvomimo, da jo bo upošteval tudi posvetovalni odbor in zaslišal tudi zastopnike ljubljanskega združenja in sicer vse skupno, ne pa posamezno, ker so itak vsi trgovci le enega mnenja.

Velik uspeh diskusijskega večera je dokazal, da je bil naravnost živa potreba. To je tudi dokazalo odobravanje zborovalcev, ki je sledilo besedam predsednika Jelačina, ko je ta naglasil potrebo, da se takšni večeri vrše večkrat, ker se s tem poveča solidarnost med trgovci. In ta je danes potrebna bolj ko kdajkoli.

Popoln uspeh je bil četrtkov diskusijski večer in ljubljanskemu Združenju je le čestitati, da ga je priredil. Upamo zato, da bodo temu prvemu letošnjemu diskusijskemu večeru sledili v kratkem še drugi in še povečali že itak lepo harmonijo, ki veže vse ljubljansko trgovstvo.

Predsednik ljubljanskega Združenja trgovcev Gregor je otvoril diskusijski večer, povedal na kratko njegov namen ter takoj podelil besedo

Leta 1929, ko so začeli posli padati, bi morala vzeti Narodna banka najmanj eno milijardo iz prometa. Mesto tega pa je bil baš takrat kontingent bankovcev največji, da ljudje niso vedeli, kam z denarjem. To je privedlo ljudi do nad vse nepremišljenih investicij, ko n. pr. na Bledu, ker niso upoštevali, da se mora spremeniti barometer gospodarske konjunktive. Ko je bilo treba denar vrniti, se je trpela kreditna inflacija in zato se je kriza poostрила.

Pri tem pa so padle cene podeželskih pridelkov za povprečno 40 odstotkov in je bil s tem znižan narodni dohodek.

Pa tudi v nepravem času je bilo sklenjeno stabilizacijsko posojilo. Ko je prišel maja meseca 1. 1931 potom v Newyorku, je bil to za vse države signal, da bodo tečaji padli, mi pa smo baš takrat sklenili veliko posojilo in stabilizirali dinar na višini, da moramo danes pri istem kritju 35 odstotkov s frankom plačevati za frank 3 dinarje. 500 milijonov smo tedaj po nepotrebnem izdali za stvari, ki bi jih mogli dobiti ceneje. Poteg tega je tujina potegnila iz naše države eno milijardo in da je bil potres tem večji, je pričela Narodna banka neusmiljeno izterjati svoje terjatve.

Vse to je moralo fatalno poslabšati situacijo in tako je prišlo do tega, da je morala lani marca meseca povedati Narodna banka, da nima več denarja za devize. Obenem je tedaj izšla devizna naredba in obseg zunanje trgovine je padel od 6 na 3 milijarde.

Težave so se povečale še vsled moratorija, ki sta ga proglasile Madžarska in Avstrija in mi vsled tega nismo mogli dobiti od njih plačila za svoje terjatve.

Težkoče plačilnega prometa s tujino.

Prva je klirinški promet uvedla Avstrija, a že po enem mesecu pobegnili od klirringa. Mi smo vseeno uvedli klirring, ki ga imamo danes s Francijo, Holandsko, Belgijo, Nemčijo, Češkoslovaško, Italijo, Grško in Avstrijo. Toda z vsako državo imamo drugačen klirring. Najtežji je z Italijo, s katero smo bili še pred leti aktivni za eno milijardo, a se nam iz klirringa plača, namesto pričakovanih 60 %, le 15 %.

Leta 1931 je prodala Narodna banka deviz za 2271 milijonov, od katerih so dobili zasebniki 765, vse drugo pa je šlo za državo in samoupravna telesa. Posledica tega je bila, da ni bilo deviz niti za najnujnejši uvoz. Zagrebški borzi je n. pr. dodeljevala Narodna banka le 5 % deviz od prejšnjega leta, a trgovina je padla le za 33 % in tako so morale ostati fakture neplačane. Vsled tega je Italija ultimativno zahtevala, da se ji takoj plačajo njene terjatve v višini 100 milijonov. Ker pa absorbira naša trgovina le 3 milijone Din na dan, mi mogla absorbirati vseh teh 100 milijonov svobodnih dinarjev, ki so bili vrženi na trg in tako je padel dinar, pa čeprav je bilo kritje dinarja isto. V tem stanju pa se je storila še ta neverjetna napaka, da smo tujim rentnikom plačevali rente po kurzu 9/12, čeprav je bilo to mogoče le s tem, da smo dušili zasebno gospodarstvo. Naše terjatve pa se od teh tujih rentnikov niso nič upoštevale in Francija nam je zadržala uvozni kontingent na četrtino, dočim je ostal naš izvoz iz Francije, ker niso naše žane omejile izdatkov za modo, neizpremenjen.

Naša zunanja trgovina je morala iskati plačilna sredstva kje koli, da je mogla zadostiti svojim obveznostim, ker pol milijarde Din ji je manjkalo še v vsakem primeru.

Pri tem pa je bilo nezaupanje proti nam splošno in tudi v prijateljskih državah. Pri trgovinskih pogajanjih s Češkoslovaško smo videli, da ni nobenega zaupanja do nas. Zahtevalo se je od nas, da hkrati plačamo vse terjatve, celo za vojaške dajatve in niti sezonski krediti se nam niso hoteli izplačevati. Ker pa ne moremo prodati svojega blaga, ne moremo poravnati tudi svojih obveznosti in tako se danes po klirringu izplačujejo šele oktobrska plačila. Predlagal sem zato Čehoslovakom, da naj dirigirajo del svojega tujkega prometa mesto v Italijo na Jadran, da pridejo do svojih terjatev.

V teh težkih časih je edino razveseljivo dejstvo, da je ohranil dinar svojo kupno moč. Ta življenjska moč dinarja je tako velika, da jo morajo ceniti in da jo cenijo tudi tujci.

Stojimo pred pogajanjem z Avstrijo. Če trde Avstriji, da so napram nam visoko pasivni in da jim je zato treba dovoliti razne olajšave, jim je treba povedati, da kupujejo pri nas blago, ker je tu zanje najcenejše. Če pa ne morejo pri nas prodati blaga, potem to ni naša krivda, temveč njihova, ker je njih blago predrago, ker jih meče tuja konkurenca iz sedla. Sicer pa je treba tudi o tej navidezni avstrijski pasivnosti povedati resnico. Pri nas so avstrijski denarni zavodi, ki delajo, ki imajo dobiček, dohodek od tranzita je za Avstrijo večji ko je naš, Avstriji imajo dalje tu svoje rente in svoja podjetja, da je plačilna bilanca čisto gotovo pasivna za nas.

Ni bojzani za dinar in v njegovi neizpremenjeni kupni moči je izhod iz krize.

Deficit v proračunu.

Toda nastaja nova nevarnost, ker je naš proračun deficiten in v vedno večji meri. Ta deficit je hotel kriti finančni minister s tem, da poveča davke in z izdajo srebrnega denarja. Toda povišanje indirektnih davkov se ni obneslo, ker pri zmanjšani konzumni kvoti prebivalstva je padel tudi donos trošarine. In pregled državnih dohodkov, ki jih objavlja finančni minister, je docela potrdil moje napovedi, saj pri povišanih davkih ni mogel doseči finančni minister niti prejšnjih proračunskih dohodkov.

Lanski deficit je pokrtil kovani denar. A s čim bo pokrit novi deficit? In to vprašanje me je napotilo, da sem pregledal kritično proračun, da sem zahteval revizijo deficitnih gospodarskih podjetij in redukcijo nepotrebnih izdatkov. Za izhod iz finančne krize je predpogoj, da je naš proračun uravnotežen.

Govor, ki sem ga govoril v proračunski debati, sem govoril v imenu našega gospodarstva, kot tolmač vseh onih, ki delajo v gospodarstvu. Ker smo videli, da se deficit ne manjša in ker smo videli, da se pri zmanjšani konzumi ne morejo doseči višji davki, zato so gospodarski krogi zahtevali, da se krne na drugo pot. Le v imenu gospodarstva (viharini kliči: Tako je! V našem imenu) sem govoril in kar sem govoril, je tudi zahteva vsega našega gospodarstva. (Živahno odobravanje.) Samo tako je razumeti moj govor.

Kaj sedaj?

Težka kriza je rodila splošno resignacijo. Zato je potrebna oživitve, a na kakšen način?

Naše denarstvo je imobilizirano do štirih petin. V mnogem smo tega sami krivi. Pri pravočasni pomoči bi si mogle naše banke pomagati s 600 milijoni Din. Ker te pravočasne pomoči Narodne banke ni bilo, so

ministru Ivanu Mohoriču

ki je v skoraj dvehurnem referatu izčrpno pojasnil vse vzroke, ki so privedli do sedanje finančne krize in nato tudi navedel razne predloge, ki so bili podani za rešitev krize. Iz njegovega nad vse zanimivega, točnega in vedno z dokazi podprtega referata nememo žal vsled pomanjkanja prostora objaviti le glavne misli njegovih zaključkov.

Današnji diskusijski večer je predvsem nujno potreben, ker pride v soboto v Ljubljano posvetovalni odbor za denarstvo, da zasliši tukajšnje interese o njih mnenju, kako priti iz sedanje finančne krize. Zato je skrajni čas, da se domenimo, kaj naj nasvetujemo temu odboru. Predvsem pa gre za rešitev dveh vprašanj:

1. Kako priti iz denarne krize in
2. kako odpraviti sedanje plačilne težkoče z inozemstvom.

Eno vprašanje je prepleteno z drugim in zato ni mogoče obravnavati vsako vprašanje posebej.

Kako je nastala finančna kriza

Od leta 1928 dalje smo šli v dobo visoke konjunktive, ki je dosegla v letu 1929 svoj višek, ko smo dosegli tudi v svojem izvozu rekordne številke. Takrat pa je nastal preobrat in pričelo se je padanje, ki se še danes ni zaustavilo, desti tudi zaradi mnogih usodnih napak, ki so se storile in ki so dekonjunkturo še poostriale.

Padee izvoza.

Trgovinska bilanca je bila 1. 1929 uravnotežena in ostali smo aktivni tudi še v zadnjem letu, pa čeprav je naš izvoz nazadoval na eno tretjino. Posledica tega nazadovanja izvoza je pomanjkanje deviz, ki jih zato Narodna banka ne more dovoljevali niti v tej meri, ki je potrebna tudi za naš do skrajnosti omejen uvoz.

V dobrih izvoznih letih je potrebovala naša država od vseh deviz, ki jih je dal izvoz, samo okoli 15 % in sicer za svojo

inozemsko službo, za obračune železnice in pošte ter za dolgove.

1. V času konjunktive smo mogli kriti z reparacijami v višini letnih 880 milijonov svojo obrestno službo za zunanje dolgove v višini 663 milijonov. Vsled Hoovervega moratorija pa so reparacije večinoma odpadle in že s tem je imela država za okoli 600 milijonov deviz manj.

Da nadoknadi ta izdatek je finančni minister Gjurić povišal takse in reducirai drž. osebnine in materialne izdatke.

2. Izseljenci so nam dali še 1. 1930 za 739 milijonov deviz, leta 1932. le še 207 milijonov.

3. Vsled besne gonje v tujini proti naši državi je nazadoval tudi tujski promet in izpadek teh dohodkov je povečala še avtaristična politika, ki je v tujih državah zgrabila tudi tujski promet.

4. Domača trgovska mornarica izvažala je 25 odstotkov našega izvoza in tako nam tudi ta postavka na aktivni strani drž. gospodarstva ne daje potrebne pomoči.

5. Rente in dohodki v tujini so za nas popolnoma pasivni, ker mi teh nimamo, nasprotno je vse polno tujcev, ki so lastniki podjetij v naši državi.

Pri tej situaciji je naravno, da si je moral finančni minister vedno bolj pomagati z devizami, ki jih je dobival naš izvoz.

Potrebe države na tujih devizah znašajo mesečno nekaj nad 100 milijonov ali 1500 milijonov na leto.

Leta 1929 je zadostovalo za službo tujih dolgov še okrog 626 milijonov, par let kasneje pa je ta vsota narasla že za skoraj 900 milijonov ali za 150 odstotkov. Predvsem vsled labirinta, v katerega nas je privedlo stabilizacijsko posojilo, ki je bilo izvršeno v prvi vrsti zato, da se poveča podloga Narodne banke. A pripomniti je treba, da je znašal tečaj dinarja pred tem posojilom pri podlogi Narodne banke nekaj nad 20% 9/12, danes pa pri podlogi 35% ne more doseči več te višine.

Tu treba omeniti še drug važen moment.

morale v dveh letih izplačati 4320 milijonov, torej le malo manj, kakor imamo danes bankovcev v obtoku. To je rekordno dejanje, ki daje našim denarnim zavodom najlepše izpričevalo.

Kakor je danes nezaupanje še močno, je gotovo, da bi ljudje dvignili, če bi denarni zavodi ugodili vsem njih zahtevam, vseh 10 milijard, ki jih še imajo denarni zavodi. Saj vidimo, da se denar ne vrača, da so se hranilne vloge pri Drž. hipotekarni in pri Poštni hranilnici povečale le za 100 milijonov. Kaj je torej praktično mogoče ukreniti pri takšni tezavraciji? Kar delajo danes denarni zavodi, to ni drugo ko proces počasne likvidacije. A vsega tega našim vlagateljem ni mogoče dopovedati, ker so gluhi za vse. Dokler ne bo čisto prave povodnji z denarjem, se situacija ne bo zboljšala, če bi bila rešitev odvisna le od vlagateljev.

Nemčija je rešila denarno krizo pravilno. Proglasila je tridnevne bančne praznike, nato pa izdala zakon za vse banke enak, da smejo izplačevati le obresti in kolikor je komu neobhodno potrebno za življenje.

S takšnim zakonom pa danes nam ne bi bilo pomagano, ker moramo gledati na to, da spravimo denar zopet v kroženje, da bodo delali naši denarni zavodi normalno. Kajti ne smemo spregledati tudi tega nacionalno-političnega razloga, da so danes v državi trije denarni zavodi, ki so likvidni, a ti so v tujih rokah, ki budno pazijo na to, da izkoristijo situacijo.

Tudi z novimi obligacijami ne bi bilo pomagano, dokler denarstvo ne dobi novih kreditov. A iz tujine ni pričakovati, da bi bili novi krediti dosegljivi.

Novi projekti.

Slišali ste, da je dobil posvetovalni odbor za denarstvo okoli 100 projektov.

Tako predlaga naš rojak inž. Podbrežnik zanimiv načrt, po katerem bi se brez tujega denarja mogla financirati javna dela, kar dela Mussolini, ki je poleg tega brez tuje pomoči napravil pod svoj vpliv vsa industrijska podjetja, s čimer je znatno utrdil svojo politično moč.

Vprašanje javnih del je za nas tudi v resnici vedno bolj pereče. Mi imamo na leto 100.000 prostih delovnih sil in v petih letih bo teh toliko, kolikor znaša število vseh naših zavarovanih delavcev. A javna dela bo v resnici treba financirati brez tujih sredstev, ker iz tujine ni računati na kredite.

Kmečki dolgovi se cenijo uradno na 7 milijard. Ker pa vemo, kako se je sestavljala ta statistika, smemo mirno znižati to število na 4 milijarde. Narodni dohodek od poljedelstva pa znaša sedaj po padcu še vedno 12 milijard, da torej niso kmečki dolgovi nobena katastrofa.

Kmet je danes v stiski in njemu treba pomagati. Najnaravnejša pomoč bi bila, če bi se zvišale cene. Toda dvig cen je svetovni problem, ki ga mi sami ne moremo rešiti.

Na podlagi kmečkih dolgov in narodnega dohodka od poljedelstva pa je bil izdan nov projekt za oživiljenje denarstva. Če so kmeti dolžni 4 milijarde, naj se izdajo za teh 4 milijard fundirane obveznice, ker s fundiranimi obveznicami se ne dela nobena inflacija. Te obveznice bi bile fundirane s hipotekami, kmet pa bi plačal 5% za obresti in amortizacijo, da bi bile te obveznice plačane v 25 letih. Obveznice bi izdala Privilegirana agrarna banka in bi bile obvezno plačilno sredstvo ter bi na ta način mogli denarni zavodi zopet poslovati.

Davčni zaostanki v državi znašajo 2700 milijonov. V interesu davčne morale je, da se ti zaostanki izterjajo. Če se jih izterja za 70%, potem znaša to 1800 mil. Din. Ni treba, da bi jih moral fin. minister izterjati kar v enem letu, temveč zadostuje, če jih v določeni dobi. Te zaostanke pa naj fin. minister eskontira in izda za nje državne novčance, s čimer bi se razbremenilo gospodarstvo. Te novčance bi bile fundirane, bi ne pomenile torej nobene inflacije in ne bi bile nič drugega, kar delajo vse države in kar je tudi že bilo pri nas. Menda smo že pozabili, da smo tudi mi imeli že bankovce, ki jih je izdala država in vendar ni tečaj dinarja padel.

Giblamo se v stegnjem krogu, ko se le izživljamo, a ne pridemo naprej. Naš privajeni individualizem je kriv, da ne vidimo, da gre vsa smer gibanja v koncentracijo. Treba konstatirati, da smo vsled tega, ker nismo tega gibanja razumeli, že mnogo izgubili. Kaj bi mogli doseči, če bi se na primer takoj po osvoboditvi združili naši trgovci s kolonialnim blagom in delali skupno.

Vidimo isto napako pri lesni trgovini, ko ni mogoče doseči združenja niti sedaj, ko je padel lesni izvoz na 1/4. Toda v Zagrebu

pravijo, da jih skupna organizacija ne briga, ker imajo trd les, ki ni v krizi. Bosanci pa pravijo, da mora deficit njih lesnega gospodarstva itak plačati država iz proračunskih sredstev.

A ene ko druge treba opozoriti, da strokovnjaki za londonsko konferenco že računajo s tem, da je tudi Jugoslavija član dunajskega lesnega odbora in zato naj ne bodo kratkovidni, ker bi se to v par letih kruto maščevalo.

Sploh je pri nas premalo aktivnosti in iniciativnosti.

Kakor rečeno, vse se koncentrira in zato bo vloga trgovca vedno težja, če se tudi on ne bo pričel združevati. Na kartele treba pogledati tudi z druge strani, kakor pa se navadno gleda.

Z apelom na skupno in složno delo je zaključil minister Mohorič med dolgotrajnim odobravanjem svoj referat.

Debata.

Po ministru Mohoriču je prvi povzel besedo g. Stanko Florijančič, ki je v temperamentnem in mestoma tudi ostrem govoru ožigosal razne napake, ki se še vedno drže v našem javnem življenju in ki so knive, da ne pridemo iz krize. Odločno je nastopil uvodoma svojega govora proti grdi razvadi, da se skuša vsakogar, ki tudi v najboljšem namenu odkriva storjene napake, označiti kot punktaša, defetista in podobno. A brez zdrave kritike ni ozdravljenja in zato je zdrava kritika potrebna.

Sledil je veliki referat predsednika Jelačina o rezultatu ankete in o predlogih, kako naj se s fundiranimi državnimi nov-

Med. dr. IVO RAKULJIĆ-ZELOV

javlja, da se je z univerzitetne ženske klinike v Grazu, kjer se je specializiral in vršil službo asistenta pri dvor. svetniku prof. dr. Knauerju,

preselil v Ljubljano

IN ORDINIRA

ZA OPERATIVNO GYNEKOLOGIJO
(ŽENSKÉ BOLEZNI) IN PORODNIŠTVO

s 24. aprilom t. l. na Miklošičevi cesti 34,
I. nadstr., od 9. do 11. in od 16. do 19. ure.

Telefon 20-25.

čanicami spravi naše denarstvo zopet v normalno delovanje. Žal se moramo za danes vsled pomanjkanja prostora omejiti le na njegove predloge, ki so jih zborovalci soglasno sprejeli.

Tako so izjavili zborovalci, da so vsi v teh vprašanjih enega mnenja in da odobravajo, če se izdajo fundirane državne novčance, s katerimi se zopet spravi naše denarstvo v normalno stanje.

Predsednik Jelačin je omenil, da obstojita dva predloga, kako bi se mogle izdajati fundirane novčance. Po enem predlogu bi se na hipoteke, ali del hipotek izdale fundirane novčance, ki bi se odplačevale v 25 letih, po drugem naj bi se to zgodilo na podlagi zaostalih davkov, ki so pozitivna državnega terjatev. Mogoče pa je, da se oba predloga združita in da se uporabijo za

kritje tako hipoteke (in sicer ne samo kmečkih dolgov, temveč tudi po mestih) in zaostali davki. Te novčance države naj bi se uporabile za plačilo terjatev drž. dobaviteljev, za financiranje kmečkih dolgov in ž njimi bi bilo treba rešiti tudi vprašanje zamrzlih industrijskih kreditov.

Po referatu predsednika Jelačina se je razvila živahna debata, katere so se udeležili: predsednik Zveze trgovskih združenj Josip Kavčič, minister Mohorič, predsednik Jelačin, gosposde Smerkolj, Pogačnik, Škrbec in drugi.

Koncem debate je predsednik Gregor resumiral vse predloge in konstatiral, da so se na diskusijskem večeru zbrani trgovci soglasno izrekli:

1. Posvetovalni odbor za denarstvo naj zasliši tudi zastopnike ljubljanskega združenja trgovcev.

2. Posvetovanja s posvetovalnim odborom naj se vrše skupno in ne posamezno.

3. Pooblašča se predsedstvo Zbornice, da zastopa ljubljansko trgovstvo pred posvetovalnim odborom.

4. Izreka se za izdajo fundiranih državnih novčanic.

5. Zahteva popolno opustitev klirinškega plačilnega prometa.

6. Poudarja nujno potrebo, da v svrhu splošnega znižanja obrestne mere zniža Narodna banka svojo obrestno mero.

Soglasno in z odobravanjem so bile sprejete vse te točke, nakar je zaključil predsednik Gregor z zahvalo vsem udeležencem za njih udeležbo, vzorno uspeli diskusijski večer.

Seja predsedstva Zveze trgovskih združenj Brez gospodarskega programa ni rešitve iz gospodarske krize - Potreba gospodarskega sveta - Stanovska vprašanja

Najtežja posledica sedanje dolgotrajne gospodarske krize je bila, da je povzročila vsesplošno apatijo za javna vprašanja, da je na vseh poljih padla aktivnost in da se je ljudi oprijemalo ono nevarno razpoloženje, da jim je bilo že vseeno, kako se stvari razvijajo dalje. V aktni psihozi javnosti je tem bolj vredno poudariti, če se vidi v nekaterih organizacijah živa volja po aktivnosti, če se opaža resno stremljenje, da se pride iz tega ubijajočega mrtvila. In to ustvarjajoče stremljenje so pokazala naša trgovska združenja, ki bi že samo vsled tega zaslužila posebno podporo javnosti in seveda tudi oblasti. Posebno upoštevanje pa zasluži osrednja organizacija trgovskih združenj, Zveza, ki je osrednji motor vsega tega ustvarjajočega stremljenja in v kateri je osredotočena ta volja po aktivnosti.

Žalibog pa moramo konstatirati, da se ta volja mnogo pre malo upošteva od odločujočih krogov in da vsled tega ostajajo tudi najbolj utemeljeni in le napredku celote služeči predlogi brez pozitivnega odmeva, kar je bilo že opetovano konstatirano in kar je morala zopet ugotoviti tudi II. seja predsedstva Zveze trg. združenj, ki se je vršila preteklo sredo.

To neupoštevanje je vredno vse obsodbe, ker se z njim ubija volja po delu, ki je je danes itak že tako malo, da bi jo bilo treba gojiti z vsemi sredstvi kot najbolj žlahtno cvetko. To neupoštevanje je tem bolj

Adria prašek je boljši

napačno, ker so predlogi, ki jih predlagajo združenja, zlasti pa njih osrednja Zveza, tako zrasli iz gospodarskega življenja, da nudijo najbolj naravno rešitev iz sedanjega težkega stanja. II. seja predsedstva Zveze je v tem pogledu podala posebno jasen dokaz, ko je z edino pravilnim pogledom na vzroke krize tudi pokazala najbolj naravno pot iz krize.

Zakaj še ne pridemo iz težav kljub temu, da nudi naša dežela vse, kar je potrebno za materialno blagostanje ljudstva? Ker tavamo iz enega ekstrema v drug, ker nimamo nobenih smernic za svoje delo, ker sploh ne vemo, kaj kočemo, ker nimamo nobenega gospodarskega programa. Absolutno prva potreba je, da vendar že enkrat postavimo natančno izdelan gospodarski program, da se bo vendar enkrat usmerilo že vse naše delo v en pravec in da bo s tem potenciran efekt dela na najvišjo mero.

Iz te potrebe pa nujno sledi druga potreba, da dobimo gospodarski svet. Nič

zato, če ta ne bo takoj v vsakem oziru idealen, saj smo mlada država, ki obstoji šele petnajst let, toda začetek je treba napraviti, kakor je pravilno povdaril v svojih izjavanjih predsednik Josip Kavčič.

Pa še nekaj treba tu pripomniti. Kdor hoče res delati, ta hoče, da se prav in dobro dela, ta ne more biti ravnodušen, če vidi, kako se delajo čisto po nepotrebnem težke napake. Naj se že vendar neha ono

Adria prašek je boljši

škodljivo in nepremišljeno postopanje, da se vsak protest proti tem napakam označuje kot nedobrohotno kritiko ali celo defetizem. Treba bi bilo naravnost obupati, če teh protestov ne bi bilo, ker potem bi se v resnici vsi zadušili v gnili vodi. Kakor mora zdrav veter odpihati z dreves, kar je nezdravega, tako mora zdrava kritika iz javnega življenja odstraniti vse, kar je

Poročilo predsednika Kavčiča Ustanovitev centrale trgovskih združenj

Z upostavitvijo enotne obrtne zakonodaje z zakonom o obrtih je vzniklo vprašanje osnovanja centrale trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije. To vprašanje je pokrenilo Srpsko trgovačko združenje v Beogradu, ki je izdelalo osnutek pravil za tako državno Zvezo in povabilo tudi Zvezo trgovskih združenj k sodelovanju. Zveza je iz osnutka pravil razvidela, da bi bilo osnovanje take zveze, v kateri bi bila včlanjena posamezna združenja, težavno in uspešno delo Zveze nemogoče. Pri nas v dravski banovini imamo najlepše izvedeno trgovsko stanovsko organizacijo, medtem ko so se pokazale pri snovanju združenj po zakonu o obrtih v nekaterih drugih pokrajinah velike zmede in nesporazumi. Opaža pa se, da se povsod, kjer je upostavitve združenj delno že izvršena, pojavlja težnja po osnovanju banovinskih, odnosno Zvez za posamezna zbornična področja. Pri nas je organizacija izvedena na kolektivni podlagi, v Srbiji pa po strokah. Naše načelo, ki ga zavzemamo ob snovanju centrale pa je, da mora predstavljati centrala gibanje stanu v državi in se ne more in ne sme vmešavati v notranje organizatorične zadeve banovin in zborničnih področij. Zgrešeno bi bilo delo takšne centrale, v kateri bi se obravnavale zadeve vsakega posameznega združenja. Zato smo v načelu priznali z ozirom na splošno težavno stanje trgovstva in z ozirom na

bolno in gnilo. Vsaka seja združenja trgovcev skuša v tem smislu pomagati in čas je, da se ta dobra namera tudi že enkrat v celoti upošteva. Temu visokemu cilju pa je bila med drugim namenjena tudi II. seja predsedstva trgovskih združenj in zato naj tudi njeni sklepi in njena opozorila najdejo dober odmev in naj povzročijo pozitivne ukrepe, ki so potrebni.

V sredo, dne 10. t. m. so se zopet zbrali zastopniki naših trgovskih združenj iz cele Dravske banovine v Mariboru k II. seji predsedstva Zveze trgovskih združenj. Zastopanih je bilo 18 združenj s skupno 37 uglednimi člani zveznega predsedstva in zastopnikov združenj.

Sejo je vodil zvezni predsednik g. Josip J. Kavčič, ki je po pozdravnem nagovoru podal obširno in vso sedanjo gospodarsko situacijo obsegajoče predsedstveno poročilo, iz katerega posnemamo.

splošno omalovaževanje trgovskih teženj, da je ustanovitev centrale s sedežem v Beogradu potrebna, toda s pogojem, da jo tvorijo pokrajinske zveze, odnosno Zveze po zborničnih področjih.

Zvezo je posetil predsednik Srpskega trgovaškega združenja, ki vodi akcijo za osnovanje centrale, g. Nedeljko K. Savić, kateremu se je obrazložilo načelo, ki ga Zveza zavzema v pogledu osnovanja centrale in ki ga je predsednik g. Savić v celoti tudi osvojil. Zveza bo v tej smer sodelovala pri osnovanju centrale.

Predsednik je prešel nato na obravnavo važnih gospodarskih zadev in v pogledu

prevoznih tarif

očrtal prizadevanje članov tarifnega odbora, da se nameravano zvišanje tarif ne izvede. Tarifnemu odboru je zaenkrat uspelo, da se tarife za prevoz lesa niso zvišale, ni se pa doseglo, da bi se znižale pristoj-

Adria prašek je boljši

bine za železniške ležarinske prostore. Pričakovati pa moremo, da se bodo prevozne tarife v doglednem času vendarle zvišale.

Vedno težja za naše gospodarstvo postaja

davčna obremenitev.

Iz referata, ki ga je podal minister Ivan Mohorič na proračunski seji narodne skupščine, je razviden položaj, v katerem se

v davnem pogledu nahajamo. Za nas je najtežje dejstvo, da je porazdelitev davkov nepravilna in davna praksa neenaka. Naša organizacija je izvršila mnogo intervencij, da se rigorozni postopek, ki ga izvajajo davčne uprave na pritisk nadrejenih oblasti, omili. Važna naloga pri določanju davčnih predpisov pa odpade tudi na člane davčnih odborov, ki naj najvestneje postopajo. Težnja vsega našega gospodarstva pa je, da pridemo do pravične porazdelitve davkov in enake davčne prakse po vsej državi, kar bo brezdvomno dvignilo davčno moralo in zagotovilo tudi državi rednejše davčne dohodke.

Konec tekočega in pričetek prihodnjega meseca se bo vršil na Dunaju kongres mednarodne trgovske zbornice, ki bo razpravljal o važnih mednarodnih vprašanjih in skušal z na kongresu sprejetimi spornicami vplivati na odstranjenje najrazličnejših ovir, ki onemogočajo mednarodno gospodarski razvoj.

Dosledno in energično borbo vodi naša organizacija

proti neupravičenim privilegijem konzumov in nabavljajnih zadržkov.

Nismo nasprotni razpletu produkcijskega združništva, odločno in vztrajno pa se osebno potam našega stanovskega glasila »Trgovskega lista« borimo proti konzumnemu združništvu. Žal, v tej borbi ne najdemo potrebne podpore na merodajnih mestih. V tej borbi pa morajo sodelovati tudi vse zbornice v državi, ki jih je treba za to zainteresirati. Predlagal je Zbornica, naj to borbo trgovstva podpre in zainteresira za to vse ostale zbornice v državi. Treba pa je zainteresirati tudi vse ostale stanovske organizacije v državi, da se napravi enotna akcija proti škodljivim privilegijem konzumnega združništva zlasti v tem smislu, da se konkurenčni pogoji trgovcev popolnoma izenačijo z onimi konzumnih zadržkov.

Globok vtis na zborovalce je napravilo predsednikovo poročilo o

naših denarnih prilikah.

Povsod v svetu so se sicer pojavile denarne težkote, toda drugod so skušali takoj rešiti te težave in večinoma se jim je ta namera tudi posrečila. Denarni zavodi so v sosednih državah likvidni. Pri nas pa trajajo težke denarne prilike že 18 mesecev in še sedaj so se začeli zanimati odločujoči faktorji za težave denarnih zavodov in za rešitev denarne krize. V vsem tem času pa je propadala trgovina, propadali obrti in propadalo vse naše gospodarstvo. Cene so padle na najnižjo stopnjo in prišli smo v stanje, ki je naravnost nevzdržno. Prišlo je do tega, da danes ni denarja ne v kmečki hiši, ne v trgovini in obrtu, da vse hira in nazaduje. Vse intervencije, da se položaj izboljša, niso imele uspeha in prav tako tudi ne vse ankete in posvetovanja ter konference, ki so se vršile v ta namen. Končno se je na zahtevo v javnosti vendarle ustanovil posvetovalni odbor, ki naj prouči denarne prilike in ki je že imel konference z interesi v Beogradu in Zagrebu in ki bo sedaj zaslišal tudi posamezne interese v Ljubljani.

Z ozirom na vse te konference in posvetovanja moramo poudariti eno: Glavni vzrok našega težkega stanja je v tem, ker ni imelo naše delo nobene prave smeri, ker smo bili čolnčiki, ki ga je pihal vsak tuj veter na drugo stran. Manjkal nam je in manjka nam.

gospodarski program,

da bi vedeli, kje smo in kako nam je ukreniti v bodoče. Dokler tega gospodarskega programa nimamo, tudi ne bomo na pravi način reševali gospodarske krize. V zvezi s tem pa moramo ponoviti tudi svojo staro in že uzakojeno zahtevo po gospodarskem svetu, ki ga je treba imenovati in sklicati čim prej.

Nato je predsednik Kavčič prešel na vprašanje obrestne mere in odločno zahteval, da zniža Narodna banka obrestno mero, kakor se je to že zgodilo v skoraj vseh drugih državah. Tudi glede kreditne politike Narodne banke in njene dividende je stavil potrebne predloge.

Nato je prešel na

vprašanje kmečkih dolgov,

ki jih je po uradni ceni okoli 7 milijard.

Pojavili so se različni načrti o izdaji novega denarja, s katerim bi se poravnali kmečki dolgi. Orisal je nato podrobnejše načrte in končno reasumiral svoja izvajanja v teznji, da se uveljavi novi zakon o denarnih zavodih, ter da študijski odbor po zaslišanju gospodarskih zastopnikov

predloži konkretne predloge ministrskemu svetu, ki naj donese rešitev, ki bo gospodarstvo povedla iz težke denarne krize.

Po poročilu predsednika o razmerju združenja v Mariboru in Zveze trgovskih združenj, se je razvila daljša debata, v kateri so se obravnavale lokalne razmere mariborskega združenja in načelno vprašanje glede snovanja zveznih sekcij. Manifestantno so poudarjali govorniki potrebo po solidarnosti stanovsko organiziranega trgovstva in po slogi, ki bo edina mogla uveljaviti njegove težnje in mu dati ugled v javnem življenju.

Predsednik g. Josip J. Kavčič je podal nato poročilo o pripravljalnih delih za ustanovitev socialnega zavarovanja trgovstva, ki jih je doslej izvedla Zveza. Razpravljalo se je v obširni debati o glavnih načelih zavarovanja in sklenilo, da pri nadaljnjih pripravljajnih delih sodeluje pripravljajni odbor, obstoječ iz po enega zastopnika vsakega združenja.

V debati, ki se je za tem razvila, se je živo razpravljalo o škodljivem vplivu kartelov na naše gospodarstvo, o naši carinski politiki in zaščiti domače industrije in ukrepah, ki naj bi jih organizacija v tem pogledu podvzela.

Tajnik I. Kaiser je poročal za tem o izvršeni pismeni anketi in o dodatnih predlogih glede izpremembe monopolskega zakona v pogledu prodaje soli. V smislu sklepa se je Zveza izdala ogroditelj za preureditev načina prodaje soli. Zlasti se je obsojalo tudi dejstvo, da trgovstvo ne dobiva zadostne količine kreške soli.

Sklenilo se je nato, da se bo vršila letošnja redna skupščina Zveze dne 17. in 18. junija v Kamniku.

Razpravo o uvedbi »Službenega glasila« se je odložila, radi premalo časa, na prihodnjo sejo; o spomenici glede omalovaževanja trgovskih interesov pa se bo vršila razprava na Zvezni predkonferenci.

BIRMANSKA DARILA
po nizkih cenah
J. VILHAR
urur
Ljubljana, Sv. Petra c. 36

Denarstvo

STANJE NARODNE BANKE

Po izkazu Narodne banke z dne 8. maja se je njeno stanje od 30. aprila izpremenilo tako-le (vse v milijonih dinarjev):

Na aktivni strani se je podloga zmanjšala za 1,16 na 1.923,5. Zlato je poraslo za 0,15 na 1.762,3, valuta pa za 0,11 na 0,13, dočim so devize padle za 1,4 na 161 milijonov Din.

Devize, ki ne spadajo v podlogo, so se povečale za 13,3 na 27,4.

Vsota kovanega denarja je padla za 17,2 na 162,9.

Posojila so se znatno zmanjšala in sicer za 15,7 na 2.327,2. Eskont se je zmanjšal za 14,7 lombard pa za 1,0 milijon Din.

Prejšnji predujmi državi so se povečali za 0,26 na 1,813, kolikor znašajo obresti za izdane blagajniške zapise.

Račun nepremičnin, zavoda za izdelavo bankovcev je večji za 0,28 in znaša 159,2, razne aktivne pa so narasle za 5,5 na 67,5.

Na pasivni strani: Rezervni fond se je povečal za 0,5 na 779, drugi fond pa le neznatno.

Obtok bankovcev se je povečal za 15,1 na 4.517,1, dočim so se obveze na pokaz zmanjšale za 15,2 na 925 milijonov Din.

Državne terjatve so se zmanjšale za 1,2 na 6,6, tekoči računi za 6,6 na 276,7 in razni računi za 7,0 na 641,6.

Zmanjšale so se tudi obveznosti z rokom in sicer za 4,— na 1.271,1 in prav tako tudi razne pasive za 11,1 na 181,3 milijonov Din.

Skupno kritje znaša 35,34%, samo zlato pa 32,38%.

*

Kovinska podloga nemške Državne banke se je po zadnjem izkazu z dne 6. maja znižala za 9,7 na 400,8 milijonov mark. To zmanjšanje pa je kompenzirano z dotokom deviz. Zlato kritje bankovcev je padlo na 9,1%.

V angleškem parlamentu je izjavil zunanji minister Simon, da angleška vlada ne bo storila zaenkrat pri ameriški vladi nobenih korakov, da bi se v polnosti upoštevala zlata klavzula pri ameriškem (medvojnem) posojilu svobode.

Za predsednika njujorške borze je bil znova izvoljen Rihard Whitney.

Po svetu

Notranji minister je odobril pravila Jugoslovanske Narodne Omladine JUNAO.

Peklenke stroje so skušali bolgarski komite položiti v Beogradu. Policija pa je zločinske atentatorje pravočasno aretirala in zaplenila peklenke stroje.

V severni Albaniji pripravljajo Italijani vsled zaprtja italijanskih in katoliških zasebnih šol med tamošnjimi katoliškimi plemeni nemire.

Na razorožitveni konferenci so sklenili, da se nemške pomožne čete (hitlerjevski SA, jeklene čelade) vstavejo med redno vojsko. Za ta predlog so glasovale: Anglija, Belgija, Francija, Holandska, Poljska, Portugalska, Rumunija, Češkoslovaška in Jugoslavija. Proti sta bile Nemčija in Madjarska. Vzdržale so se glasovanja: Avstrija, Španija, U. S. A., Finska, Italija, Japonska, Švedska in Turčija.

Nemški zunanji minister v. Neurath je v nekem članku napovedal, da se bo pričela Nemčija oboroževati v vseh vrstah orožja.

Italijanski delegat na razorožitveni konferenci, baron Aloisi se bo sestal z dr. Benešem in drugimi zastopniki Male antante, kar tolmačijo diplomatski krogi kot približanje Italije Mali antanti, da opusti ta svoj odpor proti paktu četvorice.

Vsled vedno večje nevarnosti, da izvedejo hitlerjevci via facti priključitev Avstrije h Nemčiji in da zaplapola na italijanski meji nemška državna zastava, pišejo listi, da se je italijanska politika preorientirala v smeri zblizanja h Franciji.

Rosenbergova misija v Londonu, da pridobi simpatije Angležev za Hitlerjev režim, se je popolnoma ponesrečila.

MacDonald in Baldwin sploh nista hotela sprejeti Hitlerjevega odposlanca Rosenberga.

Delavski poslanik Coochs je v angleškem parlamentu zaklical zunanjemu ministru, če je povedal Rosenbergu, odposlanca Hitlerja, da bodo Angleži v primeru ponovnega oboroženega konflikta z Nemčijo na strani Francije.

Vsi nemški monterji, ki so bili zaposleni na Angleškem, so bili nenadoma odpušteni iz službe in so morali zapustiti Anglijo.

Več ameriških tvrdk je sklenilo, da likvidirajo svoja podjetja v Nemčiji, ker jih nadlegujejo narodno socialistični oddelki.

Rekonstrukcijo avstrijske vlade je izvršil dr. Dollfuss. Finančni minister je postal dr. Buresch, trg. minister je dr. Stokinger, notranji Korošec Schumy, Neustätter-Stürmer je postal dr. tajnik za zaposlitve in tujski promet, Bechinger drž. tajnik za gozdove in major Fey je prevzel vojno ministrstvo.

Nemška vlada je zaplenila vse premoženje socialnodemokratske stranke, republikanske Reichsbannerja, vseh levičarskih tiskarn, listov, konzumov in drugih gospodarskih podjetij. S tem premoženjem naj bi se povrnil strokovnim zvezam denar, ki so ga izdale za socialno demokratsko stranko.

Slovesno so zažgali na grmadi hitlerjevski dijaki na desetisoče knjig, med njimi tudi knjig avtorjev s svetovnim slovesom. Ta barbarski požig je povzročil po vsem kulturnem svetu ostre proteste.

Poljska manjšina v Šleziji je poslala na Društvo narodov pritožbo proti vedno večjim nasilnostim hitlerjevcev proti Poljakom. Javno govore hitlerjevci, da uboj Poljaka ni zločin.

Novo poljsko vlado je sestavil Januš Jedrzejewicz. Vlada je v glavnem ista ko prejšnja.

Poljsko-sovjetski odnosi se stalno boljšajo. Sovjetski listi že razpravljajo o možnosti, da postane Gdinja tranzitno pristanišče za rusko blago.

Japonske čete se vedno bolj približujejo Pekingju, ki bo v nekaj dneh v japonskih rokah.

V London sta prišla odposlanca sovjetske vlade, da se pogajata z angleško vlado o dvigu uvozne prepovedi za sovjetsko blago. Angleška vlada pa se noče pogajati, dokler niso osvobodjeni obsojeni angleški inženirji.

Francija je protestirala proti temu, da bi sovjeti prodali Japoncem vzhodno-kitajsko železnico, ki se je zgradila večinoma s francoskim kapitalom, ne da bi se upoštevali interesi tega kapitala.

Paragvaj je napovedal vojno Boliviji in so se vojne sovražnosti med obema južno-ameriškim državama že pričele.

Naš pravi domači izdelek

Na velikih borzah se dvignili tečaji

Mednarodni borzni indeks je pretekli teden zopet narastel in sicer od 36,6% v začetku aprila na 42,3%. Skoraj na vseh borzah so tečaji vrednostnih papirjev narasli, edino na berlinski so nazadovali, kar je najbrže reakcija prejšnjega močnega haussističnega gibanja. Pregled gibanja tečajev kaže ta tabela:

Koncem	1.4.	22.4.	29.4.	6.5.
1927 = 100%	1933	1933	1933	1933
London	55,7	58,2	58,7	59,3
Paris	54,7	59,2	58,5	63,9
Bruselj	26,7	28,7	29,5	32,0
Amsterdam	28,7	29,3	29,8	32,8
Stockholm	9,5	10,4	10,7	10,8
Curich	41,0	42,5	44,4	47,3
Dunaj	34,3	34,3	35,7	36,8
Praga	51,2	54,0	54,7	56,8
New York	32,4	43,7	47,8	49,3
Berlin	31,4	33,5	34,9	33,5

Vreče

kupuje in prodaja

ALOJZ GREBENC, Ljubljana
Tyrševa (Dunajska) cesta 36

Dobava prodaja

Dobava živil. Dne 15. maja t. l. se bo vršila pri Intendanturi Kosovske divizijske oblasti v Prištini licitacija o dobavi živil (mast, olje, paprika, kis); dne 29. maja t. l. pa pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu o dobavi živil (fižol, rezanci, sočivje, olje, čebula, cikorija, konzerve, paradižniki, riž, zdrob, kava, kis, grah, testenine, mast, čaj, krompir itd.). — (Oglašta na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani pogoji pa pri omenjenih komandah.)

Razstave sejmi

Denarni zavodi, ki še niso imeli v razprodaji legitimacij za obisk Ljubljanskega velesejma, pa jih žele prevzeti v prodajo za XIII. Ljubljanski velesejem, ki se bo vršil od 3. do 12. junija t. l., naj to sporoče uradu velesejma v Ljubljani.

Društvo »Živalce« že pridno pripravlja III. veliko razstavo, skupina B, ki bo namrečena v paviljonu »K« na velesejmu. Ta razstava bo največja po obsegu in bo pokazala vse vrste malih živali od perunine, kuncev, golobov, Nutrija bobrov, govorečih papig, malih papig, muckov, morskih prašičkov, opic itd. Poskrbljeno je, da se pokažejo tudi razne živalce, ki še niso bile razstavljene in bodo torej predmet posebnega občudovanja. Vsak ljubitelj živali bo prišel na svoj račun, zato naj nihče ne zamudi te prilike, da si ogleda posebnosti te razstave. Razstava se vrši v okviru XIII. velesejma od 3. do 12. junija.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perile

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Seleburova ul. 3.

Telefon št. 22-72.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj:

Nekaj pripomb k našemu trgovinskemu registru

(Konec.)

Ne bo torej (bivšemu) trgovcu, ki je podjetje prodal s firmo vred, v kateri je njegovo ime, dokazovati, da je nasprotnik to vedel, če je bila ta sprememba registrirana in objavljena, ne, da so trgovinski upniki vedeli, da so vpisana ženitna pisma (če bi ti na pr. trdili, da so kreditirali, ne da bi bili vedeli za ta pisma), ne, da trgovci ne bi smeli dokazati, da vpisana činjenica sama ne velja, da je neresnična, da pravni posel, n. pr. ženitno pismo, iz katerega koli vzroka ni veljaven. Ta dokaz je dopusten, zadene pa itak ne trgovca, kogar se vpis tiče, nego nasprotnika. Vendar sledi iz navedenega, da je položaj trgovca, ki je zadostil z zakonom naloženim mu dolžnostim glede vpisa, znatno olajšan. Previdno pa je vsekakor, da trgovec zasleduje, ali se je objavil vpis, katerega je prijavil; ni mi sicer znan noben primer, da bi bilo sodišče ali uradništvo »Službenega lista« v tem pogledu kdaj kaj prezrlo, toda opreznost ne škodi; pomota je pri toliko sto in sto primerih vendar mogoča.

Jasno je, da vpisana činjenica velja tudi zoper trgovca. Če je kdo dal registrirati svojo firmo in bi njegov nasprotnik v pravdi zahteval, da se za presojo stvari uporabi trgovinsko pravo, bo moral toženec, oni, ki je vpisan kot trgovec, dokazovati, da v

resnici vendar ni (več) trgovec in da se torej ne more uporabiti trgovinsko pravo. Njegova stvar je, da da popravi nepravilno registrsko stanje. S tem preidemo k drugemu načelu registrskega prava: če sprememba in zlasti tudi prenehanje, ki bi se morala prijaviti za vpis, nista vpisana in vpis objavljen, oni, pri komar je nastopila, napram drugemu take činjenice ne more uveljavljati, razen če on sam dokaže, da je nasprotniku navzlic opustitvi bila znana. Tu torej niti ne zadostuje dokaz, da bi činjenica nasprotniku morala biti znana, ako bi bil ravnal s potrebno pažnjo: prav znanje se mora dokazati; v gornjem primeru bo torej oni registrirani ne-trgovec moral dokazati ne le, da ni trgovec, nego tudi, da je nasprotniku to bilo znano. Opustitev spremembe vpisa, zlasti pa še izbrisa je torej jako opasna stvar. Naj navedem še nekaj primerov: Prejšnji imetnik trg. podjetja, ki je ostal registriran, dasi je podjetje odsvojil, je zavezan iz trgovinskih poslov, sklenjenih od njegovega naslednika — ta seveda tudi —, če se v register ne vpiše in ne objavi sprememba v osebi imetnika; te zaveze se more osvoboditi le, če nasprotniku dokaže, da je ta vendar vedel za to spremembo; bivši prokurist zavezuje principala nadalje, če se opoziv prokure ne vpiše in ne objavi, razen če principal dokaže, da je opoziv bil znan nasprotniku. Člani javne trg. ali komanditne družbe so z istim pogojem nadalje odgovorni iz poslov, ki jih član, kateri je bil upravičen zastopati družbo, nadalje sklepa v imenu dejanski prestale, pa ne izbrisane družbe, pa tudi izbrisane, če izbris ni objavljen; če je v družbi prej veljalo poedino zastopanje, pa družbeniki odgovore skupno, je družba in so člani dalje

odgovorni iz poslov, ki jih bivši poedini zastopnik sklepa za družbo, dokler skupno zastopanje ni registrirano in objavljeno, razen če oni dokažejo, da je nasprotna stranka vedela za dogovor o skupnem zastopanju. Zaveza članov personalne trgovinske družbe za družbene dolgeve zastari najkasneje s potekom petih let od dne vpisa prenehanja družbe ali izločitve družbenika, če se pa to ne vpiše, teče redni zastaralni rok, torej, kjer zakon ne določa krajšega, 30-letni. Seveda je v takih primerih še bolj koristna previdnost, da se trgovec prepriča, ali sta sprememba ali izbris res vpisana in objavljen. Takih primerov bi bilo lahko naštetih še mnogo, mislim pa, da je že z navedenimi dovolj prepričevalno dokazano, kako hude so lahko tudi imovinskopravne posledice nerednosti v spolnjevanju zakonske dolžnosti prijavljanja za vpis v trg. register. Prav tam, kjer je od vpisa spremembe registrskega stanja ali od izbrisa odvisna razbremenitev trgovca, se pa prav jasno vidi tudi važnost (prvega) vpisa. Z izbrisanjem prokure in objavo izbrisa je trgovec praktično rešen odgovornosti iz poslov, ki bi jih prokurist nadalje sklepal v njegovem imenu, isto velja pri spremembah v osebi članov družbenih organov, pri osebno (neomejeno) odgovornih članih družb tudi za člane same: kako pa naj se vpiše sprememba ali izbris, če se ni izvršil vpis? Kako naj se vpiše, da je družba z o. z. odsvojila poslovanje, trgovec vobče prokurista, če ga ni dala ali dal vpisati? Kako naj polnopravni trgovec da vpisati, da ni več imetnik podjetja, če sam ni bil registriran? Praksa si včasih pomaga na ta način, da se naknadno izvrši vpis in takoj izbris (sprememba); vpisati moram dati nekaj, kar ni več res, zato da morem dati

izbrisati in se razbremeniti? Neglede na to, da je pravilnost te prakse dvomljiva, kajti ne (več) resnične činjenice se pravzaprav ne bi smele vpisovati: tudi prištedeno ni s tem nič!

Pri kraju sem. Naš trg. register žal ni povsem tak kakor bi moral in moral biti. Kolikor ni vzrok v samem zakonu, krivda zadeva razne činitelje, ki naj bi sodelovali za njegovo popolnost in pravilnost. Glavna krivda pa zadeva one, ki jim je register v prvi vrsti namenjen. Da to niso oblastva, je jasno. Zato tudi ni pričakovati, da bi ona sama spravila trg. register na oni višek, ki bi bil potreben in koristen. To niti ni mogoče, kajti oblastva vsaj časovno morajo priti prepozno, namreč precej pozneje kakor je nastopila zakonska dolžnost prijave; preventivno ne morajo delovati, ker je register zgrajen na inicijativi stranke, na prijavah. Tudi če bo novi zakon dolžnost uradnega poslovanja razširil, bo to načeloma ostalo. Tako je tudi edino pravilno za trgovce, ki so vendar elita pridobitnih poklicev in bolj od marsikaterega drugega poklica sposobni nastopati samostojno in brez velikega oblastvenega nadziranja in siljenja. Kam bi prišli, ako bi registrska sodišča v registrskih stvareh vedno postopala po uradni dolžnosti, koliko bi bilo poizvedb, pritožb, prigovorov, rekurzov — in stroškov! Če današnje stanje sili, da bi oblastva energičneje poslovala v registrskih stvareh, treba toliko bolj želeli, da bi te energije bilo potrebno čim manj in da bi naš trgovski svet sam skrbel za čim popolnejši in točnejši register; to bi storil, kakor sem, upam, dokazal, pred vsem v svoj prid, ali vsaj da sebe očuva škode.

Pomudbe, pouprasevanja

Karlo Ziering, Zagreb, Trg Kralja Tomislava 19/III, se zanima za zastopstvo tekstilnih tovarn iz Dravske banovine.

VIII. redni občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote

bo dne 23. maja 1933 ob 16. v borznih prostorih v Ljubljani s tem dnevnim redom:

1. Pozdrav predsednikov, določitev treh overovalcev zapisnika in dveh zapisničarjev.
2. Poročilo borznega sveta o poslovnem letu 1932.
3. Poročilo finančnega odbora.
4. Odobritev bilance in podelitev razrešnice borznemu svetu.
5. Volitve: petih članov borznega sveta; petih članov finančnega odbora; petnajstih članov borznega razsodišča.

Če bi bil občni zbor nesklepčen, se bo vršil drug občni zbor dne 31. maja 1933 ob istem času in z istim dnevnim redom, ne glede na število zborovalcev.

TRGOVSKO DOBRODELNO DRUŠTVO »POMOČ«

reg. pom. blagajna v Ljubljani ima redni letni občni zbor v torek, dne 16. maja 1933, ob 8. uri zvečer v veliki dvorani »Trgovskega doma« v Ljubljani, Gregorčičeva ulica št. 27.

Dnevni red: 1. Poročilo uprave. 2. Poročilo nadzorstvenega odbora o računskem zaključku za leto 1932. 3. Odobritev proračuna za leto 1933 in določitev letnine za leto 1933. 4. Volitev upravnega in nadzornega odbora. 5. Slučajnosti.

Samostojne predloge je predložiti upravnemu odboru najmanj 8 dni pred obnim zborom.

V slučaju nesklepčnosti občnega zbora se vrši pol ure pozneje, t. j. točno ob pol 9. uri zvečer, v smislu čl. 19 društvenih pravil ravnotam, z istim dnevnim redom

občni zbor, ki bo veljavno sklepal ob vsakem številu navzočih.

II. POROČILO HMEJARSKEGA DRUŠTVA ZA SLOVENIJO O STANJU HMEJARSKIH NASADOV

Žalec v Savinjski dolini, dne 10. maja 1933.

Pri precej ugodnem vremenu se v hmeljskih nasadih nadaljuje prvo, deloma že tudi drugo privezovanje mladih poganjkov, ki se hitro razvijajo. Obče se opazuje, da hmeljari letos z večjo vmeno in z večjim veseljem izvršujejo vsa dela kot v min. letih. Gnojenje s hlevskim in umetnim gnojem se pravilno izvršuje.

Te dni se se razprodali zadnji ostanki letnika 1931 in sicer po Din 15.— za 1 kg. Na odročitev pa še čakajo ostanki letnikov 1930 in 1929.

Društveni odbor.

AVSTRIJA PREPOVEDALA UVŌZ SVINJ

Avstrijska vlada je od 16. t. m. dalje prepovedala začasno uvoz svinj iz Jugoslavije, Poljske in Rumunije, ker da je pri-

čakovati, da bo v prihodnjih dneh vsled pomankanja krme prišlo na trg zelo veliko svinj iz Avstrije in bi vsled tega trpela njih cena, če bi bil uvoz svinj prost. Le prav težke svinje se bodo smele izjemoma uvoziti. Suspendirani kontingenti pa se bodo pozneje nadomestili. Proti tej uvozni prepovedi sta protestirale jugoslovanska in poljska vlada.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Sobota, dne 13. maja ob 20.: Slavnostna akademija NSZ. Izven. Znižane cene. Nedelja, dne 14. maja: Karl in Ana. Znižane cene. Izven.

Ponedeljek, dne 14. maja: Izpreobrnitev Ferdiša Pištore. Red C.

Opera, začetek ob 20.

Sobota, dne 13. maja: Mala Floramye. Gostuje g. Dubajić. Red D.

Nedelja, dne 14. maja: Samson in Dalila. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol. Ponedeljek, dne 15. maja: Zaprt.

J. HLEBŠ, LJUBLJANA

DRUŽBA Z O. Z.

CANKARJEVO N. 21 — MESTNI TRG 19

Sobo-črkoslikarstvo in pleskarstvo

Vsa dela izvršuje z najmodernejšimi vzorci, točno po naročilu, solidno in pod garancijo. — Telefon 30-70.

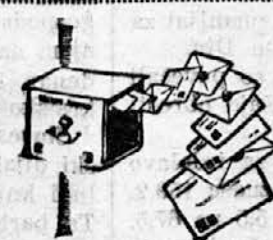
TISKOVINE

vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR

LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23

Tel. 25-52 Telegram: Tiskarna Merkur

KVERTA
D. Z. O. Z.
LJUBLJANA
Karlovška c. 2 Vožarski pot 1
TVORNICA KVERT IN
KONFEKCIJA PAPIRJA

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Brzojavni
Krispercoloniale Ljubljana
Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale

Lastnik:

Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe. Veleprazarna kave. Mlini za dišave

LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 33

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka. Mineralne vode

Točna postrežba — Ceniki na razpolago
Ustanovljeno leta 1840

Naročajte „Trgovski list“!

Motvoz Grosuplje

domać slovenski izdelek — Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d.
Grosuplje pri Ljubljani